

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Тодор Райчев Тодоров,
ШУ „Епископ Константин Преславски”,
относно конкурс, обявен в Държавен вестник, бр. 21, 15.03.2022 г. от
СУ „Св. Климент Охридски” за заемане на академичната длъжност
„професор” по професионално направление 2.2. История и археология
(История на средновековна България – История на Самуилова
България) за нуждите на Исторически факултет

Конкурсът е обявен в „Държавен вестник” след взимането на съответните решения за това от Факултетния съвет на Историческия факултет и Академичния съвет на Софийския университет. В регламентирания срок и при спазване на съответната процедура е назначен състав на научно жури. В законовия срок са подадени документи за участие в конкурса от един кандидат, който покрива националните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор”, съгласно чл. 26 от ЗРАСРБ.

Единственият кандидат в конкурса е **доц. д-р Георги Николов**. От 1990 г. неговата научноизследователска и преподавателска дейност е неразривно свързана с Историческия факултет на СУ. През последните повече от три десетилетия Георги Николов последователно преминава през академичните длъжности „асистент”(1990), „ст. асистент”(1994), „гл. асистент”(1997) и „доцент”(2011). През 2001 г. придобива образователната и научна степен „доктор”. Учебната дейност на кандидата основно е свързана с преподаването (лекции и упражнения) по дисциплината Средновековна българска история. Под научното ръководство на доц. Г. Николов успешно са защитени две дисертации.

Според представените документи кандидатът участва в конкурса с една монография, която има статут на хабилитационен труд и 32

студии и статии. С оглед тематичните полета на проучване тази научна продукция, според мен, може да бъде разпределена в няколко групи.

Първата група включва изследвания, посветени на последните четири десетилетия от съществуването на Първото българско царство, т.е. т.нар. Самуилова България. В количествено отношение тази група е най-голяма и на практика илюстрира главното тематично поле в научната работа на Г. Николов през последните 10 години. Естествено водещо място тук заема монографията „Из историята на Самуилова България” (Прил. №1). Същинската част от изложението на този труд започва с проблема относно произхода на комитопулите – въпрос, който е вълнувал няколко поколения наши и чужди изследователи. По този, без съмнение, дискуссионен проблем авторът добавя допълнителни аргументи към тезата, че родът на Самуил „е кръвно свързан с династията на хан Крум”. Също така в тази част Г. Николов изтъква доказателства, че Самуил е най-възрастният от синовете на комит Никола. Следващият проблем, към който насочва вниманието си авторът е ослепяването на 15 хиляди български войници от Василий II през 1014 г. Тук Г. Николов, базирайки се на комплексното разглеждане на всички известни източници, основателно отхвърля наскоро изказаната теза, че такова ослепяване не е имало. В третата част от монографичния труд се подлагат на подробен анализ обстоятелствата около края на живота на последните владетели на Първото българско царство – Борис II, Роман, Самуил, Гаврил-Радомир и Йоан-Владислав. В четвъртата част (тя е и най-обемна) се проследява ролята и мястото на историко-географската област Македония в историята на средновековна България. Тук водещата теза, която застъпва Г. Николов, е че независимо от динамичната съдба на региона и смяната на политическата власт в определени периоди, не се променя българският етнически облик на Македония.

След това кратко представяне на хабилитационния труд на кандидата съм длъжен а констатирам, че независимо от дискуссионния характер на проблемите, които се повдигат в него (особено в първата и втората част), няма съмнение, че на вниманието на научната общност е представено едно стойностно монографично изследване. В него са налице важни приносни моменти, свързани с последните десетилетия от съществуването на Първото българско царство. Същото определение може да бъде дадено и на останалите публикации от тази спомената първа група. От тях не мога да не открия, тези които илюстрират историографските приноси на Г. Николов за обобщаване на интереса към цар Самуил и епохата, която той олицетворява върху страниците на научните изследвания от средата на XVIII в. до наши дни (Приложения №2, 3, 12).

Втората група изследвания, с които кандидатът участва в конкурса включва различни негови разработки, посветени на проблеми от историята на Второто българско царство. Тук могат да се отбележат, без съмнение, приносните студии и статии, които хвърлят допълнителна светлина върху първите десетилетия от историята на възобновеното Българско царство (Приложения №8, 25, 28).

Третата група, според моята класификация, включва проучвания на Г. Николов, засягащи историята на Първото българско царство през IX – 60-те години на X в. От тази група трябва да се отбележи статията, която отново повдига въпроса за датата на Покръстването (Приложение № 19). Несъмнен приносен характер има и проучването свързано с титлите и апелативите на владетелите от Първото българско царство (Приложение №6), а също и главата от колективната монография, разглеждаща българската държавна уредба по времето на цар Петър I (Приложение №11).

И накрая в този общ преглед на публикациите на Г. Николов, с които участва в конкурса, не мога да не отбележа неговата студия,

посветена на периодизацията на средновековната българска история (Приложение №4). Тук напълно съм съгласен с кандидата, че това е първото специфично проучване на тази тема. Също така смятам, че то представя Г. Николов като утвърден и ерудиран специалист и преподавател по средновековна българска история.

Преставените от кандидата 178 забелязани цитирания от наши и чужди изследователи са безспорно доказателство, че проучванията на Г. Николов са достигнали до своя основен адресат (представителите на научната общност) и са дали приноса си в развитието на медиевистиката.

В заключение, всички представени материали по конкурса и дългогодишните ми лични впечатления ми дават основание да изтъкна, че професионалната подготовка, научноизследователските приноси и преподавателската дейност на доц д-р Георги Николов са на високо ниво. Той напълно покрива необходимите изисквания според действащата законодателна и норматива уредба. Всичко това ми дава основание убедено да гласувам „за” доц. д-р Георги Николов да бъде избран на академичната длъжност "професор" в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология (История на средновековна България – История на Самуилова България).

15 юни 2022 г.

Гр. Шумен

/доц. д-р Тодор Райчев Тодоров/